

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
määrus
algtekst
RT I 1995, 72, 1218

Haanja looduspargi kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine

Vastu võetud 28.08.1995 nr 300

Kaitstavate loodusobjektide seaduse (RT I 1994, 46, 773) paragrahvi 5 lõike 4 ja paragrahvi 6 alusel Vabariigi Valitsus määrab:

1. Kinnitada:

- 1) Haanja looduspargi kaitse-eeskiri (juurde lisatud);
- 2) Haanja looduspargi välispiiri kirjeldus (juurde lisatud).

2. Kehtestada, et Haanja looduspargi valitsejaks on Haanja Looduspargi direktor.

3. Keskkonnaministeeriumil esitada Rahandusministeeriumile ettepanekudmaamaksu korrigeerimise kohta tulenevalt käesoleva määruse punktist 1.

Siseminister
peaministri ülesannetes Edgar SAVISAAR
Põllumajandusminister
keskkonnaministri ülesannetes Ilmar MÄNDMETS

Riigisekretär Uno VEERING

Kinnitatud
Vabariigi Valitsuse 28. augusti 1995. a.
määrusega nr. 300

Haanja looduspargi kaitse-eeskiri

I. ÜLDSÄTTED

1. Haanja looduspark (edaspidi *looduspark*) moodustati keskkonnaministri 19. aprilli 1991. a. määrusega nr. 12 Eesti NSV Ministrite Nõukogu 24. septembri 1979. a. määrusega nr. 497 (ENSV Teataja 1979, 43, 521) asutatud Haanjamaastikukaitseala baasil.

2. Looduspargi kaitse tugineb Eesti Vabariigi seadustele, Vabariigi Valitsuse ja keskkonnaministri määrustele ning teistele õigusaktidele.

3. Looduspargi kaitse-eeskiri näeb ette Eesti kõrgeimal kuhjeliselsaarkõrgustikul asuva ala kaitse, kus maastiku, ajaloo- ja kultuuriväärtuskaitse, puhkusevõimaluste, turismi ja kohaliku eluolu edendamine ning loodusvarade säästlik kasutamine toimub rahvuslikes huvides.

4. Looduspargi maa-ala on määratletud «Haanja looduspargi välispiirikirjeldusega».

5. Looduspargi maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale jamajandustegevuse piiramise astmele kaheks võõndiks: sihtkaitsevõõndiks ja piiranguvõõndiks.

6. Kõik võõndite piirid kantakse riiklikusse maakatastrisse.

7. Looduspargi ja selle võõndite piiride kirjeldus on koostatud talumaadeosas vastavalt 1940. aasta kinnistutele (ainult osas, mille kohta on säilinud kinnistukaardid); Eesti Metsakorralduskeskuse 1992. aasta metsakorralduseandmete ja riigiettevõtte Eesti Maauringud maakasutuskaartide (möötkava 1:10 000) alusel.

II. LOODUSPARGI KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

8. Inimestel on lubatud viibida ning marju ja seeni korjata kogu looduspargimaa-alal. Telkimine, laagrissejäämine ja tuletegemine on lubatud üksnes selleksettenähtud ja tähistatud paikades. Liikumine eramaal

johtub asjaõigusseadusest ja kaitstavate loodusobjektide seadusest, kusjuures sihtkaitse- japiiranguvõõndis olevad erateed ja -rajad (sealhulgas kallasrajad) onpäikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks.

9. Vee-mootorsõidukite kasutamine looduspargis on keelatud, välja arvatudjärelevalve-, pääste- ja teadustööde tegemisel.

10. Järelevalve-, pääste- ja teadustööde korraldamine ja tegeminelooduspargis toimub Vabariigi Valitsuse kehtestatud korra kohaselt.

11. Jahipidamine looduspargis ulukite arvukuse reguleerimiseks ja kalapüüktoimub vastavalt seadustele ja käesolevale kaitse-eeskirjale.

12. Looduspargi valitseja nõusolekuta on keelatud:

- 1) maa sihtotstarbe muutmise;
- 2) maa- ja metsakorralduskava, tiheasustusala ja valla planeeringu ning ehitusmäärusekehtestamine;
- 3) geoloogilised uuringud;
- 4) vaadete avamine künkanõlvadel ja oruveerudel kaldega üle 260;
- 5) kaitstava looduse üksikobjekti seisundit või ilmet mõjutava töö tegemine;
- 6) uute maaparandusobjektide, teede (välja arvatud talude sisesed erateed),õhuliinide ja muude kommunikatsioonide rajamine;
- 7) massiürituste (osalejate arvuga üle 500 inimese) korraldamine;
- 8) kaitsevääõppuste ja sõjaliste harjutuste läbiviimine, kui VabariigiValitsuse poolt kehtestatud kord ei sätesta teisiti;
- 9) teadustööde tegemine;
- 10) tegevusloa väljaandmine, kui seadused ja Vabariigi Valitsuse pooltkehtestatud kord ei sätesta teisiti;
- 11) raieloa väljaandmine raietöödeks sihtkaitsevõõndis;
- 12) mürkemikaalide ja väetiste kasutamine metsamaadel.

13. Käesoleva kaitse-eeskirja punktis 12 ettenähtud juhtudel esitab vastavaloa, projekti või kava taotleja looduspargi valitseja nõusoleku saamisekslooduspargi valitsejale kirjaliku taotluse. Looduspargi valitseja vastabtaotlusele nõusoleku või motiveeritud keeldumisega ja vajaduse korralomapoolsete tingimuste esitamisega nii taotlejale kui ka loa väljaandjalehiljemalt ühe kuu jooksul pärast taotluse saamist. Sõltumatu (tellitava)ekspertiisi tegemise vajaduse korral on looduspargi valitsejal õigus taotluselevastamist edasi lükata kuni ekspertiisiakti saamiseni, informeerides sellestnii nõusoleku taotlejat kui ka loa väljaandjat.

Raieloa taotluse vaatab looduspargi valitseja läbi ning annab oma nõusolekuvõi saadab motiveeritud keeldumise ja vajaduse korral esitab omapoolsedtingimused kümne päeva jooksul pärast taotluse saamist.

14. Looduspargi maa-alal oleva kinnistu võõrandamisel teostab looduspargivalitseja riigi ostueesõigust vastavalt kaitstavate loodusobjektide seaduseparagrahvi 9 lõikele 5.

III. SIHTKAITSEVÕÕND

15. Sihtkaitsevõõnd on looduspargi osa seal väljakujunenud või kujundatavatelooduslike koosluste säilitamiseks.

16. Looduspargi sihtkaitsevõõnd jaguneb 11 osaks:

1) **Hainjärve sihtkaitsevõõnd**(metsakoosluste ja Hainjärve kaitseks),kuhu kuuluvad: Haanja vallas Misso metskonna kvartalid 5 (ainult eraldised 9 ja 10) ja 7(ainult eraldised 1–5, 7–9 ja 12–14; nii riigi kui ka talu A4 lahusmaatükk);

2) **Hinni kanjoni sihtkaitsevõõnd**(kanjonoru kaitseks), kuhu kuulub: Rõuge vallas maa-ala, mille põhjapiiriks on Kahrila järve ja selle idakaldalasuva Tilga talu juurde viiv tee ning lääne-, lõuna- ja idapiiriks kanjonitümbritseva metsa piir haritava ja hoonetealuse maaga;

3) **Jaanimäe sihtkaitsevõõnd**(Jaanimäe tammiku ja Jaanimäe künkakaitseks), kuhu kuulub: Haanja vallas talu A20 maal maa-ala, mille lõunapiiriks on Ruusmäe–Hulakutee kuni metsa ja haritava maa piirini, ida- ja põhjapiiriks metsa piirharitava maaga ning läänepiiriks Vastakivi–Ruusmäe tee;

4) **Kütioru sihtkaitsevõõnd**(ürgoru ja metsakoosluste kaitseks), kuhukuulub: Võru vallas maa-ala, mille läänepiiriks on Jaanusjärve läänekallas kuniIskna ojani ning piki seda Lasva valla piirini. Edasi kulgeb võõndi piir läänesuunas kuni ürgoru servani ning piki oru serva lõuna suunas kuni metsa ja niiduservani, sealt ida suunas risti läbi ürgoru, jätkudes teisel pool Iskna jõgeLasva vallas, kuni lõikumiseni Tohkri–Kammeri teega. Edasi kulgeb piir põhjasuunas piki ürgoru idaserva Tohkri veskini ja sealt piki Iskna jõgeJaanusjärveni ning Jaanusjärve läänekallast mööda kuni Võru valla piirini.Võõndisse jäävad Kütiveski (A123), Tohkri-Hindriku (2) ja Tohkri-Peetri (4)talude maad.

Lahustükina kuuluvad sihtkaitsevõõndisse:

Vastseliina vallas Vastseliina metskonna kvartalid 63 (ainult eraldised 26ja 33–39), 66 (ainult eraldis 3 täielikult ja eraldised 2 ja 8 Holsta–Vaarkaliteest lääne poole ürgorgu jäävad osad), 68 (ainult eraldised 1 ja 2 täielikultning 3–5 ürgorgu jäävad osad) ja 213 (ainult eraldised 1, 2, 7, 8, 15–19, 23–26täielikult ning eraldiste

4, 6 ja 28 ürgorgu jäävad osad); nii riigimaa kui katalude 5, Holsta (6), Ülemäe Jakobi (7), 31, 40, 43, 45, 46, Haava (A94) ja 345maa;

5) **Lakesoo sihtkaitsevöönd**(sookoosluste kaitseks), kuhu kuulub:

Haanja vallas Tseakülas talude 120, 123, 126 ja 127 maadel asuv soo. Vööndipiiriks on soo piir metsa ja niiduga;

6) **Rõuge ürgoru sihtkaitsevöönd**(ürgoru loodusliku ilmesäilitamiseks), kuhu kuuluvad:

Rõuge vallas Rõuge metskonna kvartalid 21 kuni 26;

7) **Suure Munamäe sihtkaitsevöönd**(Baltimaade kõrgeima künkakaitseks), kuhu kuulub:

Haanja vallas Kubja metskonna kvartal 313;

8) **Tsirgumäe sihtkaitsevöönd**(sookoosluste kaitseks), kuhu kuulub:

Haanja vallas Hanninga (6) talu maal asuv soo. Vööndi piiriks on soo piirmetsa ja haritava maaga;

9) **Tuhkrijärve sihtkaitsevöönd**(metsa- ja sookoosluste ning Tuhkrijärve kaitseks), kuhu kuuluvad:

Haanja vallas Kubja metskonna kvartalid 291, 292 (ainult eraldised 1–17), 299 (ainult eraldised 1–9, 11, 12 ja 14 täielikult ning eraldiste 10, 13 ja 15 Munamäe–Plaani teest loode poole jäävad osad) ja 300 (ainult eraldised 1–5, 8–11 täielikult ning eraldise 16 Munamäe–Plaani teest loode poole jääv osa);

10) **Vaskna järve sihtkaitsevöönd**(haruldase vee-elustiku ja maastikukaitseks), kuhu kuuluvad:

Haanja vallas Kubja metskonna kvartalid 315, 316 (ainult eraldised 12–14, 18–26, 33–41, 44, 47–51, 53–59 täielikult ning eraldiste 17 ja 52 Trola–Plaksiteest ida poole jäävad osad), 317, 318; talude Keldre (VII), VIII, Sarapuu (A55), Järveotsa (58), A89, 161, 163, 166, 167, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218 ja 219 maadel;

11) **Vällamäe sihtkaitsevöönd**(Eesti absoluutkõrguselt teise künka jaseal levivate metsakoosluste kaitseks), kuhu kuulub:

Haanja vallas Kubja metskonna kvartal 267 ning selle idapiiriga külgnevadsood nii riigi kui ka talude 128, 129, 130, 131, 133, 135, 137, 307, 334 ja 335maadel.

17. Sihtkaitsevööndis on keelatud inimtegevus ja loodusvarade kasutamine, välja arvatud:

- 1) inimeste viibimine;
- 2) marjade, seente ja ravimtaimede korjamine, arvestades seadustesettnähtud piiranguid;
- 3) kalapüük;
- 4) käesoleva kaitse-eeskirja punktis 18 sätestatud tegevus.

18. Lisaks käesoleva kaitse-eeskirja punktis 17 sätestatule onsihtkaitsevööndis lubatud veel kaitstava objekti säilitamiseks vajalikud jaobjekti mittekahjustavad tegevused:

- 1) Vaskna järve ja Vällamäe sihtkaitsevööndis niitmine ja karjatamine;
- 2) jahipidamine ulukite arvukuse reguleerimiseks, välja arvatud SuureMunamäe sihtkaitsevööndis;
- 3) looduspargi valitseja igakordsel nõusolekul:

Hinni kanjoni ja Rõuge ürgoru sihtkaitsevööndites hooldus- ja valikraietingimusel, et metsa täius ei lange alla 0,6;

Jaanimäe, Suure Munamäe ja Vaskna järve sihtkaitsevööndites hooldus- javalikraie ning kommunikatsioonide ja mittetootmishitiste rajaminesihtkaitsevööndis paikneva kinnistu või looduspargi tarbeks;

Tuhkrijärve sihtkaitsevööndis kuni 2050. aastani valikraie.

19. Sihtkaitsevööndi metsad kuuluvad hoiumetsakategooriasse järgmistejuhftfunktsioonidega:

Vällamäe, Hainjärve, Kütioru, Lakesoo, Tsirgumäe ja Tuhkrijärvesihtkaitsevööndis looduskaitse (metsa kui ökosüsteemi säilitamine üksneslooduslike protsesside tulemusena);

Hinni kanjoni, Jaanimäe, Rõuge ürgoru, Suure Munamäe ja Vaskna järvesihtkaitsevööndis looduskaitse (metsa säilitamine bioloogilise mitmekesisuse jalooduspargi maastikuilme säilitamiseks).

IV. PIIRANGUVÖÖND

20. Piiranguvöönd on looduspargi majanduslikult kasutatav ningpärandkultuurmaastikuna säilitatav osa, kus majandustegevuses tuleb arvestadakaitstavate loodusobjektide seaduses ning käesolevas kaitse-eeskirjaskehtestatud tingimustega.

21. Piiranguvöönd on looduspargi piires olev maa-ala, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

22. Piiranguvööndi taastumatud loodusvarad on ainult kohalike (looduspargipiires) vajaduste rahuldamiseks ja traditsiooniliste tegevusalade jätkamiseks.

23. Piiranguvööndis on lubatud looduskaitse nõuetega kooskõlas olevmajandustegevus, välja arvatud käesoleva kaitse-eeskirja II osas keelatud jaalljärgnev keelatud tegevus:

- 1) metsaraie 200...260 nõlvadel, välja arvatud aegjärgne valik- ja turberaieerosiooniohutul ajal (talvel) koos alustaimestiku säilitamise kohustusega;
- 2) veekogude veetaseme muutmine, välja arvatud: juhul, kui vooluveekogudel tagatakse allpool paisu minimaalne sanitaarne vooluhulk; looduslikel seisuveekogudel ja kunstlikult loodud veekogudel (tiigid, paisjärved), kui seda lubab ökoloogiline ekspertiis;
- 3) maavarade ja maa-ainese kaevandamine, välja arvatud: aktiivseteks varudeks kinnitatud ja kasutamissoola leiukohtades; pinnavormidel, mille kõrgus on alla 200 m üle merepinna; piirkonnas, mis on üldkasutatavatest teedest kaugemal kui 50 m; varem kaevandamisega rikutud aladel; taludel oma tarbeks käesolevas alapunktis loetletud aladel;
- 4) puhtpuistute kujundamine varem rajatud metsakultuurides ning uutemetsakultuuride ja energiapuistute rajamine, kui ei tagata sarnasust looduslikuuendusega;
- 5) lõppraie künkanõlvadel ja oruveerudel kaldega üle 26°, välja arvatud vaadete avamine; üle 60 aasta vanuse kasvava metsa pindala langemisel looduspargis alla 35%, vastavalt looduspargi valitseja kirjalikule korraldusele;
- 6) maa kasutamine prügi ja heitmete ladustamiskohana, välja arvatud kohalikus omavalitsuses ja looduspargi valitseja juures registreeritud kohtades kohalike olmejäätmete ladustamiseks;
- 7) mürkemikaalide ja mineraalväetiste kasutamine maa-aladel, mis on veekogude veepiirile lähemal kui 25 meetrit;
- 8) jahipidamine Kavadi järvel, Saaluse Alajärvel, Liinjärvel, Rõuge Valgjärvel, Ratasjärvel, Kausjärvel, Rõuge Suurjärvel ja Viitina järvel;
- 9) võõrliikide introductseerimine, välja arvatud parkidesse ja looduspargivalitseja poolt registreeritud arboreetumitesse ja talude ning asulate haljastuseks;
- 10) kulu põletamine, välja arvatud talvel keelsalt;
- 11) Haanja Looduspargi poolt püstitatud tähiste kahjustamine ja lõhkumine;
- 12) looduspargi valitseja igakordse nõusolekuta uute ehitiste rajamine: maastiku visuaalsete dominantide (ümbritsevast maastikust märgatavalt kõrgemad künkad) lagedele; juhul kui kohalike traditsiooniliste ehitismaterjalide osatähtsus ehitise välisilmes on alla 60%, välja arvatud omatarvet rahuldavad kasvuhooned ja hooned Haanja, Ruusmäe, Rõuge ning Viitina asulas.

V. KAITSTAVAD LOODUSE ÜKSIKOBJEKTID

24. Looduspargis asuvad järgmised kaitstavad looduse üksikobjektid:
- 1) allikad: Rõuge ürgoru allikad;
 - 2) rändrahnud: Kunderi kivi;
 - 3) pargid ja arboreetumid: Ruusmäe park, Uue-Saaluse park, Viitina park, Kure arboreetum ja Sapase arboreetum;
 - 4) põlispuude rühmad: Jaanimäe tammik, Rõuge põlispuud, Tammetsõõr;
 - 5) puud: Hendriku tamm, Klaasi tamm, Mustahamba tamm, Sinisilla tamm, Korgemäe pettai, Haki mänd ja kask.
25. Looduspargis asuvate kaitstavate looduse üksikobjektide mis tahes kahjustamine on keelatud.
26. Kui käesoleva kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on kinnisasjaomanik kohustatud hoolt kandma kaitstava looduse üksikobjekti seisundi ja selle ümbruse korrastamise eest.

VI. LÕPPSÄTTED

27. Isikud, kes rikuvad käesoleva kaitse-eeskirja nõudeid, kannavad haldus-, kriminaal- või tsiviilvastutust seaduses ettenähtud korras.
28. Käesolevast kaitse-eeskirjast tulenevad vaidlused lahendatakse seadusega ettenähtud korras.

Kinnitatud
Vabariigi Valitsuse 28. augusti 1995. a.
määrusega nr. 300

Haanja looduspargi välispiiri kirjeldus

Haanja looduspargi (edaspidi *looduspark*) välispiir kulgeb Võru–Haanjamaantee ja Vastseliina–Rõuge maantee ristumise kohast (Haanja külast 1,8 km Võru suunas) mööda Haanja–Võru maanteed 0,9 km Võru suunas kuni Mõksi küalani, edasi mööda Mõksi–Kolepi teed kuni Kolepi küalani ja sealt 0,2 km ida suunas. Seejärel suundub looduspargi välispiir metsateed mööda 0,2 km lõunasse ja edasi 0,4 km Suure Kõrbjärve suunas ning seejärel kirde suunas kuni lõikumiseni Räpo–Uue-Saaluse teega. Mööda Räpo–Uue-Saaluse teed kulgeb välispiir põhja suunas kuni ristumiseni Kasaritsa–Tootsi teega Mõisamäe külas ning mööda sedateed ida suunas kuni ristumiseni Võru–Vastseliina teega, sealt mööda Koloreinoküla teed kuni Orupealse küalani ning edasi mööda Küti Ähijärvest ida poolt kulgevateed kuni Noodas-Saaremaa küalani. Selles külas tee hargneb ja looduspargi välispiir kulgeb mööda idapoolset haru kuni Noodasküalani, lõikudes seal Vastseliina–Võru maanteega. Edasi suundub välispiir Vastseliina–Võru maanteed mööda kuni ristumiseni Husari–Hinsa teega ning kulgeb Husari–Hinsa teed mööda kuni Hinsa küalani, sealt edasi piki Loosi–Hinsa teed kuni ristumiseni Võru–

Vastseliina maanteega ja piki seda maanteed Võru suunas kuni Holstakülani. Edasi kulgeb looduspargi välispiir Holsta–Voki teed mööda kunilõikumiseni Vastseliina–Rõuge maanteega, seejärel 0,1 km piki seda teed Vastseliina suunas kuni lõikumiseni Voki küla teega, seejärel suundub mööda Holsta–Voki–Palovere teed kuni Palovere küalani ja sealt läbi Holdi küla kuniristumiseni Kündja–Haanja teega. Seejärel kulgeb looduspargi välispiir pikiseda teed Kündja küla suunas kuni Petruse küalani ja sealt põhja-lõunasuunalistkülateed mööda kuni Kündja–Pari ja Kündja–Kõo teede ristumiseni. Edasimööda Kündja–Pari–Plaani teed kuni lõikumiseni Plaani–Hulaku teega Tuuka külas, kust kulgeb mööda Plaani–Hulaku teed Hulaku küla suunas kuni lõikumiseni taluteega 0,5 km enne Hulaku küla. Edasi suundub välispiir piki talu teed läädekuni ristumiseni Võru–Ruusmäe teega ning piki Võru–Ruusmäe teed lõuna suunaskuni Ruusmäe järve lõunakaldani, sealt edasi mööda Ruusmäe järve lõuna- ja läänekallast kuni Ruusmäe–Rõuge teeni ja sealt mööda Ruusmäe–Rõuge teed kuni Raagi küalani. Seejärel mööda ida-läänesuunalist Raagi–Rõuge teed kunilõikumiseni Luutsniku–Rõuge teega ning piki Luutsniku–Rõuge teed kuni Rõugenija mööda Kahrila järvest lääne pool asuvat teed kuni Nursi koolini. Edasikulgeb looduspargi välispiir Nursi koolist lõunasse jäävat teed mööda kuni Nursi kaupluseni ja sealt üle Rõuge jõe kagu suunas kulgevate teed mööda kuniristumiseni Võru–Rõuge maanteega, seejärel 0,5 km piki Võru–Rõuge maanteed kuni lõikumiseni kagusuunalise teega, mis viib Rõuge kiriku juurde. Edasikulgeb välispiir piki Rõuge–Kurgjärve–Haanja teed kuni lõikumiseni põhja-lõunasuunalise külateega Nogo külas, mis ühendab Rõuge–Vastseliina ja Rõuge–Kurgjärve–Haanja teed, ning piki seda külateed kuni Rõuge–Vastseliinateeni ja Rõuge–Vastseliina teed mööda kuni ristumiseni Võru–Haanja maanteega.

Haanja looduspargi välispiiri kirjeldus on koostatud topograafilise kaardija maakasutuse kaardi (mõõtkava 1:10 000) alusel.